

Äventyrsbanan vid Gläntan/Skidstadion

Den 19 september invigdes äventyrsbanan på skidstadion, Gläntan. Banan var ett samarbetsprojekt mellan skolan och Ersnäs IF. Skolan hade sökt pengar och planerat det hela tillsammans med idrottsföreningen. Sagt och gjort, en helg bokades

där vi tillsammans röjde, sågade och efter väl förrättat värv så var äventyrsbanan på plats.

Det var imponerande att se alla barn som cyklade från skolan och promenerade från förskolan. Invigningen fullbordades när Karin Bergstedt, rektor och Rickard Engström, ordförande klippte bandet. Därefter så vandrade eleverna från mellanstadiet Hembergsleden 6 km och de mindre barnen 3 km. När vi återvände till Gläntan väntade nygrillade parisare. När skolan och föreningslivet samarbetar, ja, då kan storverk uträttas.

Bo Axhammar

Hembergsleden – en vandringsled i utveckling.

I förra numret berättade vi om nya spångar på en del våta partier av leden och om en ny broschyr – på svenska och engelska – som berättar om de 22 informationspunkterna längs leden. Under sommaren har ytterligare förbättringar gjorts där uppe i anslutning till Hemberget.

På Hembergets högsta punkt finns nu ett bänkbord tack vare Stig Blomqvist, Bo Axhammar och Krister Öhman. I Gläntan finns en restaurerad bänk och tidtagarkuren har fått ny bro tack vare Ove Aspenfjäll och Bo Axhammar. En informationstavla om Hembergsleden är uppsatt på tidtagarkuren tack vare Aspenfjäll/Axhammar. På tavlan finns en låda monterad som innehåller broschyren om Hembergsleden i svensk och engelsk version.

KOMMANDE EVENEMANG

Julmarknad på Ralph Lundstengården lördag 25 november

Marknaden pågår kl. 11-16 i Stenladugården, övre plan. På nedre plan serveras risgrynsgröt och skinksmörgås. Kaffe och hembakat kaffebröd.

I Norrbottensgården finns butiken "Antikt och Unikt", med gammalt och nytt.

I Gårdsbutiken Bagarstugan finns presenter, julbonader o.s.v.

Gården bjuder på glögg och pepparkakor.

Julbord på Ralph Lundstengården

Årets julbord startar den 2 december. Julbordet serveras i den genuina stenladugården från 1750. De metertjocka stenväggarna skapar en genuin stämning och skuggorna från alla ljusen ger rummet en magisk atmosfär. En trappa upp ligger höloftet som kan bokas för konferens eller om man som grupp vill sitta avskilt.

Välkommen att boka årets julbord!

Träffa tomten i Torpet söndag 10 december kl. 15.00

Han vill gärna samla in barnens önskelistor. Vi bjuder på kaffe, glögg, saft och pepparkakor.

Ersnäs IF

ett telefonsamtal till redaktionen berättar om en nära olycka, ett barn var otäckt nära att bli påkört i mörkret.

Se nu till att ni ALLA har reflexerna på er när ni går ut på byn i mörkret.

Och tänk dessutom på att Du som är svartklädd inte syns, det svarta reflekterar inget ljus.

Året 2017 går mot sin sista månad. Sommaren har väl varit så där vädermässigt, och hösten, ja den behöver ingen närmare presentation, annat än eländigt.

Vi får inte glömma att vi har haft en fantastisk bärhöst, det har plockats blåbär, hallon, lingon och svamp i mängder. Så sent som 15 oktober plockade undertecknad jättefina lingon, till lingondricka. Så visst har sommaren och hösten varit bra i alla fall på vissa håll.

När du läser detta är det en dryg månad innan ljuset börjar komma tillbaka. Det känns ju väldigt bra att ha något att se fram emot.

2017 i september är det 50 år sedan vi lade om till högertrafik. Tur att vi gjorde det då, dels för att våra grannländer hade högertrafik och med den tidens trafik gick de nog (tror jag) ganska smärtfritt. Tänk om det skulle skett nu, hemska tanke...

Klockan har vi ställt bakåt, för det är ju så, våren ställer man fram solstolen och hösten ställer man bort den samma, eller vad man ställer fram eller bort, på hösten går man ialla-

Tänk vad tiden går fort....

fall in och kurar framför brasan.

Årets uthyrning av bagarstugan är ungefär som tidigare år. Jag har en fundering att till våren 2018 inbjuda (mot en avgift) till en kurs i bakning, från grunden,

man kan vara ca. fem personer, då börjar man med att lära sig att elda.

Nästa moment är att inhandla ingredienser, det kan undertecknad göra, degen ska göras o.s.v. Det är jättebra att lära sig grunderna, för att komma till bagarstugan när allt är färdigt, ja då vet man ju inte nästa gång bakning står på agendan hur man gör. Info kommer under våren på FB och hemsidan och i nästa Ersnäsbladet.

Till första advent står, som vanligt, granen på Torget och lyser upp byn. Vi som passerar förbi Torget under juletiden, tycker att det är fantastiskt fint, att det finns så många ideella krafter i byn, som gör så mycket för oss bybor. Ni alla ska känna att ni är guld värda.

Vi i redaktionen önskar er alla en fröjdefull jul och ett gott nytt år 2018

Elaine Blomqvist

Familjenytt

Avlidna

Sigrid Isaksson	* 26/3 1929	+ 9/10 2017
Inga-Lisa Johansson	* 5/7 1930	+ 20/10 2017

Har Du något till Familjenytt, skicka det till krister@krivision.se

Insändare, artiklar och medarbetare

Varje tidskrift med ambitioner (och till den gruppen hör naturligtvis EB) håller sig med en insändarspalt. Här kommer läsaren med synpunkter och förslag av allmänt intresse.

Skriv ner vad Du har på hjärtat. Det får gärna vara något som direkt eller indirekt berör byn – både positivt och negativt (något som kan leda till förbättringar).

Var inte så självkritisk när det gäller formuleringarna. Det handlar om Ersnäsbladet och inte Svenska Akademiens publikationer.

Texten sänder Du till någon i redaktionen (se redaktionsrutan). Du väljer

att underteckna med Ditt namn eller med en pseudonym. I det senare fallet försäkrar redaktionen att Du behåller Din integritet.

Men det behöver inte bara vara sådana inlägg som vi vanligtvis förknippar med insändare. Redaktionen är också intresserad av texter som mer har formen av artiklar och som vanligtvis är längre än en insändare. Kanske någon läsare t o m har skrivit en dikt som

bara väntar på att bli publicerad. Ersnäsbladets spalter står till förfogande.

Redaktionen skulle också gärna vilja ha en redaktionsmedlem till. Var inte rädd! Arbetsbördan är inte betungande. Och Du kan se fram emot en härlig samvaro vid vårt kvartalsvisa redaktionsmöte då vi diskuterar innehållet i nästa nummer.

Ersnäsbladets redaktion

Efterlysning.

Innan Maravägen byggdes gjordes en utredning om en "maraväg" som skulle utgå från Kammen. Tyvärr har denna utredning kommit på villovägar. Är det någon som vet var den finns så skulle det vara bra att få tillbaka den till Byakistan.

Är det någon som har läst den och kan återge något av innehållet?

Vänligen hör av er till Leif Lundström, 0920/31146 eller 070/31146 77

Bokbussen hösten 2017 & våren 2018

För allmänheten:

Fotbollsplan	Ons 30/8, 4/10, 8/11, 6/12, 17/1, 14/2, 21/3, 25/4, 23/5, 20/6	ca 18.55
Ralph Lundstengården	Ons 30/8, 27/9, 25/10, 29/11, 10/1, 7/2, 14/3, 18/4, 16/5, 13/6	ca 13.15

Böcker som lånats i Norrbottens län kan lämnas tillbaka på bokbussen och böcker man lånar i bokbussen kan lämnas på något valfritt bibliotek i Luleå och länet. Välkommen in!

Sommaren med Ersnäs IF

Efter en tillfällig utflykt med spel i norra herrfyrans säsongen 2016 så var vi i år tillbaka till södra herrfyrans. Huvudtränare har varit Urban Isaksson och som ass. tränare har Patrik Johansson och Tomas Gustafsson fungerat.

Målsättningen inför året var som vanligt att klara nytt kontrakt vilket inriktades med 4 matcher kvar att spela. Som extra krydda på moset denna säsong var att vi hade att se fram mot 2 st klassiska Sörbyaderbyn mot vår kära granne Alviks IK vilket vi inte haft sedan 2004. Båda dessa matcher blev riktiga publikfester med ett par tre hundra besökare per match och sen gör det ju inte saken sämre att vi lyckades vinna båda derbymatcherna mot storebror, att sen Alvik kom före

oss i sluttabeln är en helt annan historia.

Nu laddar vi batterierna för 2018 där det handlar om att behålla årets spelartrupp och fylla på den med några heta nyförvärv. Det är även klart på tränarsidan där Urban, Patrik och Thomas kör vidare en säsong till, eventuellt kommer också Nisse Bergmark och Bengt Westerberg ingå i tränarstaben. Vi vill också passa på och tacka alla som på ett eller annat sätt gjort att vi rott denna säsong i

land med den Röda Fotbollsmaskinen, samt hälsar alla välkommen tillbaka till en ny fotbollssäsong 2018.

Utmärkelser vid Ersnäs IF:s Fotbollsgala:

- Träningspriset till Nils Bergmark
- Årets skyttekung Daniel Sundström
- Årets spelare Ludwig Ryden

För Ersnäs IF Fotbolls AB
Anders Vikberg

Vill Du vara med om franska möten?

Det började sommaren 2010 med att 30 bybor från Antnäs, Alvik och Ersnäs besökte den lilla orten Novéant som ligger i nordöstra Frankrike, 20 km söder om staden Metz. I Novéant togs vi emot av ett dussintal mycket gästfria familjer som vi också bodde hos. Det blev ett oförglömligt besök.

Novéant har 2 000 invånare. Bebyggelsen är koncentrerad med gator och torg. Den ligger vid floden Mosel i ett småkulligt, vackert landskap.

Samarbetet mellan våra tre byar och Novéant har nu pågått i sju år och utvecklats i olika former. Vi har bildat Vänortsföreningen ANEA som från svensk sida har hand om kontakterna. Nu har vi på nytt blivit inbjudna att besöka Novéant. Formerna blir desamma som tidigare. Vi reser tillsammans, bor hos familjer och deltar i olika aktiviteter som våra värdar ar-

rangerar.

Resan genomförs 9-15 juli 2018 och sker med flyg Luleå-Luxemburg-Luleå. Resan mellan flygplatsen och Novéant - 90 km, sker med buss.

Priset för flygresan är 4 788 kr, anmälningsavgift 750 kr ska betalas senast 30 november 2017. Antalet deltagare i gruppresan är begränsat till 25 personer. Först till kvarn gäller.

Den här gången går vi ut i hela kommunen med informationen om resan. Intresserade lulebor, anmäl er till:

Sven Persson
persson.sven@telia.com
Elisabeth Greén
lisa.green@mail.se

Styrelsen för
Vänortsföreningen ANEA

Surströmming i Ankaret

Surströmmingsmiddagen den 10 oktober blev som vanligt en trevlig och god föreställning.

Lotteri med ett fint vinstbord, kvällen avslutades med kaffe och Plopp.

Ersnäs Hembygdsförening var värd för kvällen.

Pejling: Vad tycker du om att vi ställer tillbaka klockan till vintertid

Carina Lindqvist, Trundön

Jag tycker inte om det, vill att det ska vara sommartid alltid.

Stig Blomqvist, Ersnäs

Man vänjer sej med det mesta, men sommartid är bättre.

Gudrun Bergstedt, Ersnäs

Trist att det blir fortare mörkt, när man ställer tillbaka klockan.

ERSNÄSBLADET utges av Ersnäs byaförening och är öppet för alla (föreningar, företag och enskilda) med anknytning till byn och utkommer med fyra nummer per år.

Manusstopp under 2018 är 15 jan, 14 maj, 13 aug och 5 nov och utdelning fredag ca 2 veckor efteråt.

I redaktionen:

Sven Persson, tel. 070-691 53 96,
E-post persson.sven@telia.com

Elaine Blomqvist, tel. 0920-310 52,
E-post smejob45@lulea.st

Karolina Svärd, tel. 0920-312 13,
E-post svrd.karolina@gmail.com

Krister Öhman, tel. 070-635 67 74,
E-post krister@krivision.se

Ersnäsbladet finns att läsa/hämta från byns hemsida www.ersnas.se
Där finns även tidigare nummer.

Fjärran land

Finland, Norge, Tyskland, Ryssland, Spanien, Israel, Syrien. Den här gången ger vi oss av riktigt långt bort i serien om ersnäsbor med utländsk bakgrund. 9 000 km skulle det ha blivit om EBs utsände begett sig av till födelseorten. Nu blev utflykten betydligt kortare än så. Zackes väg nr 3 ligger bara några hundra meter från EB-redaktionen hemvist.

Michelle Lundström kommer från en plats nära Filippinernas huvudstad Manila. Här har vi ytterligare ett exempel på hur vår digitala värld hjälper till att överskrida gränser. Det var via Facebook Michelle kom i kontakt med Claes Lundström, en genuin ersnäsbo. Sverige kom upp på skärmen. Michelle kände till det landet genom att ett par släktingar sedan många år tillbaka bor i Uddevalla.

Den där skärmträffen(!) ägde rum i juli 2014. Efter giftermål och några byråkratiska vändor kunde Michelle i april 2016 installera sig på sin nya bostadsort. Och inte bara Michelle utan också Micaella, nu 10 år, och en av eleverna i Ersnässkolans klass tre. Numera har ytterligare en medlem i den unga familjen anlänt, nämligen Alexandra Isabella, 13 månader gammal.

Ersnäsbladet (**EB**): Vilket språk talas i Filippinerna?
Michelle Lundström (**ML**): Landet har

två officiella språk: tagalog och engelska. Dessutom finns det ett antal minoritetsspråk.

EB: Men nu är det svenska som gäller. Hur går det?

ML: Än så länge blir det mest engelska för min del. Genom min graviditet och Alexandras ankomst har jag ännu inte fått tillfälle att börja på SFI (Svenska för invandrare). Men nu blir det ändring på den punkten. Skolbänken väntar.

EB: Men jag kan höra att Du redan utan besök i skolsalen har Du snappat upp en hel del av vårt språk.

ML: Visst! Jag lever ju i en svensk språkmiljö. Och i den miljön finns redan min dotter Micaella.

EB: Ja, tänk så snabbt unga människor lär sig ett helt nytt språk. Micaella talar ju svenska som vilken ersnäsbo

som helst. Nu en annan fråga. Vilken är de största skillnaderna mellan Sverige och Ditt tidigare hemland?

ML: Språk, mat och klimat.

EB: 30 grader plus i Manila just nu. Problem?

ML: Nej, jag gillar även det som finns utomhus här. Frisk luft. Inga luftföroreningar. Och mindre med folk. Ingen trängsel.

EB: Det kan jag förstå. 105 miljoner på en yta som är något större än Norrland som har 1,3 miljoner invånare. Vilken är Din favoritmat?

ML: Min filippinska favorit är minodo, som är en blandning av potatis, morötter, russin och korv. När det gäller mitt nya hemland delar jag än så länge många svenska barns favoriträtt: makaroner och köttbullar.

EB: Avslutningsvis. Vad ser Du framför Dig?

ML: När Alexandra har vuxit till sig och jag klarar svenska språket hyfsat då vill jag ha ett jobb.

*

Att ställa om sig till en helt ny miljö ställer krav på flexibilitet och förståelse. Michelle besitter dessa goda egenskaper. Den omgivande miljön är också en viktig tillgång i den processen. Så gick tankarna då EBs utsände hade sagt hej då! till Michelle, Micaella, Alexandra och Claes.

Solenergi

Människan förbrukar idag mer energi än vad jorden producerar genom sin geotermiska processer och användningen av de historiska lagren av fossil energi leder ofrånkomligt till svårigheter med global uppvärmning och utsläpp av tungmetaller. En viktig del av lösningen blir då att växla över vår energianvändning till den rikaste energikällan vi har, solen.

Solen förser dagligen jorden med enorma mängder energi så frågan blir då hur vi på smartaste sätt kan ta till vara den. Två vanliga tekniker är solceller som producerar elektricitet och solfångare som producerar varmvatten.

När det gäller solceller så har kostnaderna tidigare varit höga men har minskat i takt med att volymerna har ökat, främst tack vare att Tyskland tidigt har subventionerat solcellsanläggningar och att Kina nu satsar på solceller. Detta gör att man idag i vis-

sa fall kan bygga solelanläggningar i stor skala som producerar elektricitet till lägre kostnader än man kan göra med fossil kraft. Andra fördelar med solceller är att de i princip inte kräver något underhåll och att de är enkla att bygga och bygga ut.

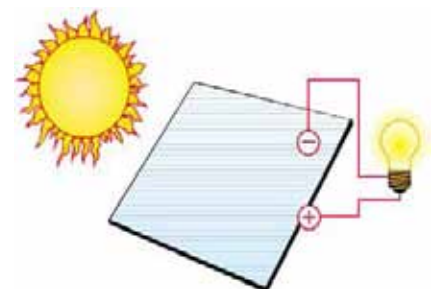
Rent praktisk är det viktigt att man anlitar en behörig elinstallatör eftersom det handlar om en fast elinstallation och att man meddelare sin elnätsleverantör att man kommer att ansluta mikroproduktion.

Solfångartekniken har också utvecklats så att det numera finns mycket effektiva lösningar med vacuumrör. Installationen av dessa är dock något mer komplicerade eftersom det handlar om vattenburen värme som också måste innehålla glykol för att inte frysa på vintern. En risk är t.ex. att anläggningen kan koka så att glykolvatten läcker ut om det blir strömbrott och cirkulationspumpen stannar.

För att få ett bra utbyte från sin solenergianläggning så bör man välja ett öppet söderläge utan skuggande träd och en lämplig vinkel.

Det finns också investeringsbidrag att söka som kan täcka en del av installationskostnaderna. En solcellsanläggning kan alltså bli bra investering som genererar miljövänlig energi och ekonomisk avkastning i många år.

Emil Welin, Ersnäs

Magister Persson - en legendar på Ersnässkolan

Vi tidigare elever på Ersnässkolan under 70-talet nåddes under sommaren av beskedet att vår käre lärare Gunnar Persson, en mycket begåvad och omtyckt lärare, hade lämnat jordelivet den 13:e juni.

Vi hade förmånen att ha Gunnar som klassföreståndare och huvudlärare i årskurs 5-6 under åren 1976-78. Gunnar hade en auktoritet och förmåga att se allas behov samt uppmuntra dess talanger. På gymnastiken under vintrarna snörade han på sig skridskorna och trots sin ålder så hade han inga problem med att snurra upp oss juniorer som rundningsmärken. Vi var redan då tacksamma över att bara vara på samma plan som denna då levande legendar, bara vår alldeles egna magister Persson!

Gunnar uppmärksammade några av killarnas talang i fotboll och anmälde klassen till ett skolmästerskap för att mäta oss med andra skolor. Tillsammans med några fjärdeklassare lyckades lilla Ersnässkolan bli bäst i hela Luleå. Han ville själv inte synas och valde att inte vara med på lagbildningen som publicerades i lokaltidningen. Han ledde oss hela vägen fram till bucklan och lät oss i laget ta åt oss hela äran - så gör bara stora ledare med ett stort gott hjärta!

Under denna tid, i mitten och slutet av 1970-talet, var Ingemar Stenmark som allra störst. Hela Sverige stannade upp under hans slalomlopp och likaså gjorde givetvis den sportintresserade Gunnars lektioner. Tv'n rullades in framför svarta tavlan och sedan tog Gunnar över kritan och rollen som tidsprotokollförare samt skrev upp alla åkares namn och tider som vi ungar glatt ropade till honom. Av loppet hann han själv endast se mindre delar eller repris. Det viktiga för Gunnar var att vi elever fick en bra

förebild och idol samt en lektion i att skriva idrottshistoria.

Gunnar var rättvis, sträng i positiv mening och det rådde strikt ordning i klassrummet. Ingen ville av respekt

för honom ställa till med något under hans lektioner. Som huvudlärare tog Gunnar en slags administrativ roll, likt en lokal rektor med planering för hela skolans verksamhet. Vi fick därför ibland vikarier som bistod Gunnar med lektionerna. Tyvärr tog klassen ut sitt uppdämda behov av bus och stoj under en av de kvinnliga vikaries lektioner så till den grad att hon slog av den stora linjalen mot katedern och lämnade salen gråtandes. Vi killar fick sedan stå till svars inför Gunnar i gymnastiksalen där hans ord etsade sej fast i våra öron - "pojkar, det här håller inte. Det håller INTE!!".

Tysta, stilla och mycket skamsna tog vi emot den högst befogade uppläxningen. Vi hade svikit honom och fått en livets lektion i rättskunskap av vad som var rätt och fel. Och fel, ja det hade vi gjort massor av och skämdes hela vägen ned i källaren.

Där i skolans källare fanns dusch och bastu och det var i årskurs 5 med Gunnar som lärare som det blev obligatoriskt med dusch efter gymnastiken. Hygien var en del av skolämnen ännu fast vi då, som begynnande tonåringar, inte kanske såg det så.

Fostran i skolan var en annan på 70-talet. En gång fick vi alla i klassen gå ut på skolgården och söka efter en tennisboll som kommit bort under rasten. Vi blev påmind om att den kostade 8 kr och inget fick komma bort, många bäckar blir snart till en å. Jobbig och trist uppgift men oj vad vi lärde oss.

Tillsammans med sin kära fru Anja införde Gunnar teaterkunskap på schemat till klassens stora glädje. Minns det hela som ett väldigt roligt del av undervisning som avslutades med en föreställning inför grannklassen där humorn stod i fokus.

På klassfesterna som hölls till en början i klassrummet några fredagskvällar under årskurs fem var alltid Gunnar med så att ordningen bestod. Ur kassetbandspelarens högtalare strömmade Abbas senaste musik och vi bumpade på dansgolvet. Och mitt ibland oss stod en skrattande Gunnar, ibland med sin älskade Anja vid sin sida.

Tack Gunnar för din stora insats i livets skola som flera generationer av Ersnäs barn fick uppleva tillsammans med dej. Ditt minne lever vidare med oss, vila i frid.

Klass 6, 1978 Ersnässkolan

Kenneth Edman

Bli volontär i Frankrike

- Är du mellan 18 och 30 år?
- Vill du jobba som volontär?
- Vill du få erfarenheter av att bo och arbeta en kortare period utomlands?

Den period det gäller att mars - juni 2018 dvs fyra månader. Platsen är ett litet samhälle i nordöstra Frankrike, Novéant-sur Moselle och ligger 20 km söder om Metz, en stad med 120 000 invånare.

Som volontär bor du hos en fransk värdfamilj och får ta del av familjens vardag och den franska kulturen. Du arbetar ca sex timmar per dag med

varierande arbetsuppgifter som ofta är kopplade till skolverksamhet. Genom att arbeta som volontär får du massor av erfarenheter, arbetsmeriter, språkkunskaper, nya vänner och kontakter. Du behöver inte kunna franska för att åka. Många fransmän pratar idag engelska plus att du får, om du vill, en introduktionskurs i franska. Under kursen lär du dig bland annat att hälsa, fråga om vägen, höra efter hur någon mår och fråga vad något kostar.

Du får även ekonomiskt stöd. Din resa till och från Frankrike finansieras till 100 % av ett EU-program. Du får mat

och husrum under din vistelse och du får även fickpengar om ca 1000 kr i månaden.

För ytterligare information och för anmälan, vänd dig till Elisabeth Green 070-2275443, lisa.green@mail.se.

Har man ordet i sin makt tror man gärna detsamma om tanken.

Frithiof Brandt

Några ord om fäbodrar.

Ersnäsborna har haft fäbodrar sedan åtminstone 1700-talet. De första låg utåt Mörön/Vallen. Om dessa kan man läsa i Evert Erikssons innehållsrika bok "Mörön med flera byar". Byn Vallen uppstod på eller i anslutning till en fäbodvall. Med Mörön var det på liknande sätt.

Orsaken till att man hade korna på skogen var att man behövde höet från den odlade jorden till vinterfoder.

Av olika anledningar började Ersnäsborna se sig om efter lämplig plats för fäbodrar närmare själva byn. I oktober 1806 utsynades det område som skulle bli Österbybodarna. Det låg söder om Ersnäs och öster om den nuvarande E 4:an. För gick kustlandsvägen mitt igenom vallen vilket ledde till att många stannade och bekantade sig med de Ersnäsbor som då var där.

På Österbybodarna ägdes de flesta stugorna av bönder från östra delen av byn med Lejansch som den första gården. Ett undantag från detta var Holmen. Av Österbybodarna finns inte mycket kvar.

Det andra större fäbodstället var Västerbybodarna som låg, och fortfarande ligger, vid Lindgrensvägen mellan E 4:an och Fällträsk. Några hundra meter från E 4, där Lindgrensvägen korsar DaLabodbäcken, låg också en fäbod - DaLabodarna. Den var mindre än de båda andra och mycket litet är känt om den. Den är idag svår att

urskilja i terrängen.

På Västerbybodarna finns idag endast två stugor och en ladugård. Tidigare var där åtminstone tio stugor, fler än tio ladugårdar, tre brunnar och ett antal källare. På den vallen hade de som bodde väster i byn sina stugor. Ekman, granne med Lejansch, var

liga arbetet.

Mjölken hämtades med häst och kördes till mejeriet.

De flesta stugorna stod på övre sidan om vägen. Närmare skogen stod ladugårdarna. De två stugor som nu står på vallen är Sundénsstugan på nedre sidan och Urstugan på övre sidan. Sundénsstugan har tidigare stått ungefär där den nu står. En tid var den fiskarstuga i Svartskatan för att därefter vara gruvstuga på Sörberget. Men nu är den alltså tillbaka. Urstugan, byggd 1847, har stått där hela tiden.

Damerna fr.v.: Nanny Franzén, Ebba Nilsson och Ida Lindvall. Stugorna fr.v.: Urstugan, Mårtisstugan och Ekmansstugan. Urstugan är fortfarande kvar. De andra är bortforslade. Stugan som idag står mitt emot Urstugan är Sundénsstugan.

den östligaste bonden och Mårtis den västligaste.

Ungefär när vårterminen slutade brukade man "boföra" som det hette. Med häst fraktade man då till fäbodarna de grejer som behövdes under sommaren. Korna fick följa med. Äldre kvinnor kunde bo på fäbodarna längre eller kortare tid. De yngre, döttrar och pigor, cyklade upp till fäbodarna framåt kvällen, mjölkade och övernatade. På morgonen mjölkade de igen och släppte ut korna. Sedan cyklade de hem till byn och deltog i det dag-

mitt emot Urstugan. Det kan ha funnits fler stugor.

Verksamheten på Västerbybodarna upphörde 1944. Lövgrens var då de enda som hade sina kor där och de sköttes av fosterdottern Ally Lövgren. Hon blev sjuk på sommaren och då tog man hem korna. Ally avled den 19 augusti 1944.

Koskällor kan ha hörts på Västerbybodarna i cirka 100 år.

Leif Lundström, Ersnäs

På tal om oss i Norrbotten

Vårt att veta:

Medellivslängden för länets kvinnor är 83,2 år (riket 83,6) och motsvarande siffra för män är 78,5 år (riket 79,7). Skillnaden är nästan fem år mellan kvinnor och män. Ett gott råd till oss män är att fråga kvinnorna i vår omgivning hur de bär sig åt.

Det bor fler utlandsfödda kvinnor än utlandsfödda män i vårt län. Av de utlandsfödda kommer mer än var tredje från grannlandet Finland.

Flickornas meritvärde, då de lämnar nian, är 223 (riket 224) och pojkarnas 201 (riket 202). Nyckeln till yrkeslivet är utbildning. 44 % av flickorna går vidare och studerar vid högskola inom tre år efter studenten (riket 49 %). Motsvarande siffra för pojkarna är 27 % (riket 37 %). Kvinnorna tar över makten. Vi går mot en bättre värld!

Men det har dröjt. Första kvinnliga riksdagsledamoten från Norrbotten installerade sig 1945, första kvinnan i regeringen i riket som helhet 1947.

Norrbottningar arbetar mer än svensken i genomsnitt. Andelen i arbetsför ålder som arbetar är för kvinnor 78 % (riket 76 %) och för männen 80 % (riket 78 %).

Kvinnors förvärvsinkomst är 78 % av männens (riket 77 %). Detta är inte OK. "Vi ska titta närmare på detta" skulle väl en tillfrågad maktthavare formulera sig.

Papporna tar ut 25 % av föräldrapeningens dagar. Samma siffra för riket. Föreställningen att den norrbottniske mannen skulle vara speciellt macho/mansgrsig stämmer sålunda inte.

Dessa siffror tillhör inte fake news/

förfälskade nyheter. Statistiken är hämtad ur häftet "På tal om kvinnor och män i Norrbotten". Utgivare är länsstyrelsen, en ytterligare garant för att informationen är korrekt! Är Du intresserad av detta häfte, kontakta länsstyrelsen för gratisexemplar. Det finns också en upplaga i Soldattorpet. Siffrorna är tre/fyra år gamla. En gissning är att det mesta har fortsatt att förändras till kvinnornas fördel. Undantag lär dock vara åldersgapet.

Med tanke på alla falska nyheter som cirkulerar finns det anledning att citera Erik Helmersson DN 170218:

"Det sunda tvivlet är vad som skiljer människa från djur."

Ersnäsminnen av Ralph Lundsten

Jag föddes 1936 i Ersnäs (uppi svedjan) och efter några år i Luleå, återvände jag på 40-talet till födelsebyn och bodde hos min ogifta morbror Egon Johansson i hans bondgård Häärs, som numera heter Ralph Lundstengården.

Kanhända är jag en av de få som besökt vartenda gammalt hus, som fanns i Ersnäs fram till 1940-talet! Under tecknad för runt till samtliga hem och sålde julkort, jultidningar och dessutom bar jag ut NSD, var morgon klockan 5 hela vintern i snöstorm och ibland 40 graders kyla – huvva!

Någon framtid för mig fanns knappast i Ersnäs, så 1952, fyllda 15 år, satte sig en fattig yngling på tåget och for mot en okänd framtid.

Här ett klassfoto från 1950, 6:e klass (ev. var det både 5:e och 6:e klass sammanslagna). Det vore roligt att veta hur det blev för alla klasskamrater. Kom gärna och hälsa på hemvändardagen, jag skall försöka komma upp nästa sommar, anno 2018.

Ersnäsbladet bad mig berätta om något besök i hembyn och då väljer jag invigningsdagen av Ralph Lundstengården 11 juli 1998, med 600 besökare och Sven Köhler som invigningstalare. På bilden syns de högtidligt utnämnda kulturambassadörerna Maud Adams och undertecknad.

Invigning av Ralph Lundstengården 11 juli anno 1998

Snart är det dags

En av fördelarna med Ersnäs är närheten till att njuta av den kanske mest effektiva formen av motion: längdåkning på skidor. På Hembergets nordsluttningar har vi ett nära tre km långt preparerat elljusspår. Vid Hääschkurvan, nära Ralph Lundstengården, börjar det preparerade anslutningsspåret. Efter en härlig färd på 1,5 km över ängarnas snöfält och genom ett skogsparti kommer Du fram till Gläntan där elljusspåret börjar.

Njut av livet!

Kulturambassadörerna för Luleå stad, Ralph Lundsten och Maud Adams, samtalar med Elisabeth Ericson. Ralph Lundstengårdens skapare Kristina Holmberg, har verkligen gjort gården och Ersnäs vida kända! All heder åt henne och jag hoppas att den dag hon inte längre orkar, så skall bygemenskapen värna om Ersnäs kulturcentrum!

Kristina och Ralph

Ralph Lundsten

Loppmarknad i Ersnäs

Första helgen i augusti var det loppis i Ersnäs för tredje året i rad. På bla Bäcktorpsvägen och Tranmyrvägen fanns möjligheter att göra fynd. I solsken kom kunder från många håll som Piteå och till och med Kiruna!

Tack vare god PR i sociala medier samt vanliga plakat längs vägen hittade spekulanterna till byn. Det var första loppisförsäljningen för min del men inte den sista!

Gun Hellström Dahlberg

Ett besök hos Lennart och Marianne Blixt

Vi klunkar i oss mjölk och brer en macka utan att vidare reflektera över var livsmedlen kommer ifrån. För att få en liten inblick i vad det innebär att vara mjölkbonde och egenföretagare rullade EB över till Klubben för ett möte med Lennart och Marianne Blixt, två hårt arbetande egenföretagare i sina bästa år. Förutom mjölkproduktion har de taxirörelse samt driver företaget Biobact som tillverkar miljövänligt växtnäings- och jordförbättringsmedel.

Inne hos kalvarna

Vid fotbollsplanen möts EB av skock kor som trampar runt och lite strängt blänger på de som passerar förbi. I ladugården ett stenkast från korna är Marianne i färd med att utfodra kalvarna som är av olika raser och är olika i utseende och temperament. Mjölkkorna går ute i princip hela året utom när det är strängast kyla, då är de också inomhus.

Villkor för jordbruk

När kalvarna fått sitt foder berättar paret: under årens lopp har villkoren för jordbrukare förändrats. Genom EU-medlemskapet blev förutsättningarna för att driva jordbruk sämre, främst för de som är bosatta i Norrland. Idag får alla jordbrukare inom EU samma ekonomiska bidrag trots att yttre villkor och produktionskostnader varierar mycket beroende på var man bor. Storskalighet och kapitalisering präglar produktionen med hård konkurrens som följd. Dagligen minskar antalet jordbrukare i Sverige med 5-6 stycken. Som en jämförelse lyfter paret exempel Norge och Finland som har fler små jordbruk kvar spridda från norr till söder; landet ska vara levande. Minnena från andra världskriget och behovet av att kunna producera mat överallt är starka hos befolkningarna där säger Lennart och frågar retoriskt: "Vad skulle hända för

Sveriges befolkning vid ett importstopp? Vilken mat skulle vi kunna få tag i då?" Och det är ju en fråga som gemene man troligen inte funderar så mycket på till vardags.

36-timmars dygnet

Under besöket ringer Lennarts telefon och han synkroniserar ett körschema för taxichaufförerna: "Vi har alltid haft flera verksamheter i gång, annars går det inte ihop" säger han. Inledningsvis kom han in i Biobact som rådgivare "Med erfarenhet kan man tillföra mycket till en verksamhet" säger Lennart. Både han och Marianne har dessutom akademisk utbildning i botten.

EB undrar lite skämtsamt om deras dygn har 36 timmar med tanke på allt de hinner med! Nej, semester finns det inte tid för. "Vi vilar genom att växla aktiviteter inom våra verksamheter" säger Lennart. Olika årstider

innebär olika hög belastning inom respektive verksamhet. Inom taxi är det mest att göra på hösten medan Biobact innebär mer jobb under våren. Flera av de som kör taxi jobbar även på Biobact. Att vara sin egen innebär bland annat möjligheten att fatta sina egna beslut kring tid och liv menar Lennart och Marianne. På frågan om att ha ett lugnt pensionärs liv svarar Marianne att sitta still och virka inte är hennes grej, utan att hon vill göra något produktivt där man bidrar utifrån sina egna förutsättningar, får vara aktiv och träffa människor.

Landskap i förändring

Det omgivande landskapet har förändras under årens lopp. "Förr om åren såg vi ända ner till Aleån från gården" berättar Marianne. Nu har naturen tagit över och slyn brer ut sig. De ytor

som människan strävat efter att hålla öppna och kultiverade har växt igen. "Det tar 100 år att skapa matjord, och den uppstår inte av sig själv" säger hon. Markhantering och tillgång till bete, det är frågor som känns väldigt främmande för en vanlig kontorssvensson som kommit långt från arbetet med det dagliga brödet, men för den jordbrukande är dessa frågor av hög prioritet och en förutsättning för överlevnad. Föregående generationer brukade marken. Vad skulle de säga om hur landskapet ser ut idag? På frågan om vad som kommer att hända i framtiden svarar Lennart att det är svårt att säga; barnen har sina karriärer men ett kan konstateras med säkerhet: det här är vårt och barnens livsverk.

Eftertankar

EB summerar mötet: Det är spännande att träffa människor som valt att ta ut sin egen riktning i livet efter egen övertygelse även om det också kräver en stor arbetsinsats och ett engagemang. Att aktivitetsbalans kan vara att ha flera strängar på sin lyra och kunna vila genom att byta aktivitet. Men den största reflektionen är att maten inte hamnar i ens kyl genom en fingerknäppning, utan som paret Blixt kärnfullt formulerar det: "Att äga jordbruksmark är ett ansvar, att förvalta tidigare generationers arbete och kommande generationers överlevnad. Är välmående politiker rätt beslutsfattare för att ställa krav på skötsel av jordbruksmark i Sverige när man inte kan få fram 30 miljarder USDollar/år för att göra det möjligt för 862 miljoner hungrande människor att åtnjuta rätten till MAT och rätten till LIV, samtidigt som världen spenderar 1200 miljarder USDollar/år på vapen, för att skjuta på varandra?"

Det finns med andra ord behov av att både bruka jord och tid på bästa sätt.

-- * --

